

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 15, 12. juni 2020

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Hestebønner
- Væselhale - en trussel i vækst
- **VANDING**
- Vandbalancen uge 24
- **ARRANGEMENTER OG KURSER**
- Planteaften Ytteborg

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Vårbyg

I vårbyggen er der steder, hvor der stadig er rigtig mange spildkartofler. Sidste chance før høst er netop nu med 0,35l/ha Pixxaro + 0,3 Starane 333 HL. Begge midler må bruges frem til stadie 45, som er når fanebladets bladskede svulmer, men endnu ikke er åbnet. Alternativt kan kartoflerne nedvisnes med glyphosat inden høst.

Den sidste tid med nedbør og varme giver gode betingelser for både bygbladplet og skoldplet. Alle sorter giver normalt merudbytte for svampebehandling, så har du endnu ikke sprøjtet mod svampe, så er det vores anbefaling at gøre det nu. Som vi skrev i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 13** anbefales en blanding af 0,3-0,4 l Propulse + 0,2 Comet Pro, som har effekt på samtlige relevante svampesygdomme i vårbyg. Det vil sandsynligvis være nok med en svampebehandling, medmindre der kommer et rust-udbrud senere. Da vil det kunne blive relevant med endnu en sprøjtning omkring blomstring.

Endnu kun ganske få lus

Først i denne uge er vi begyndt at finde flere bladlus i markerne, det svinger dog meget fra område til område, så det er vigtigt at efterse markerne for at vide om der er bladlus. Det gælder for både vårsæd og vinterhvede frem til stadie 73 (tidligt mælkemodent stadie) at lus skal bekæmpes, hvis mere end 25 % af planterne er angrebet, og der alligevel skal køres med svampemiddel. Skal der ikke svampesprøjtes er skadetærsklen 40 %.

I vinterhvede bekæmpes bladlus med 0,15-0,2kg/ha Lamdex, 0,1-0,15 l/ha Mavrik Vita, 0,075-0,1 kg/ha Kaiso Sorbie. I vårbyg benyttes 0,15 Lamdex, 0,075 kg/ha Kaiso Sorbie eller 0,1l/ha Mavrik Vita. Bladlus gemmer sig ofte nede i afgrøden, så husk at få sprøjtemidlet godt ned i afgrøden.

Men det gælder for både vårsæd og vinterhvede frem til stadie 73 (tidligt mælkemodent stadie) at lus skal bekæmpes, hvis mere end 25 % af planterne er angrebet, og der alligevel skal køres med svampemiddel. Skal der ikke svampesprøjtes er skadetærsklen 40 %.

Hestebønner

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Vi begynder at se chokoladeplet i hestebønnerne. Bekæmpelse af chokoladeplet og hestebønnebladplet kan være aktuel omkring blomstring. Nogen bekæmpelsestærskel er ikke fastlagt, men bekæmpelse skønnes nødvendig ved omkring 5-10 % angrebne planter. Der kan evt. også anvendes to behandlinger med 10-14 dages mellemrum omkring blomstring.

Tabel 1 Dosering og midler til bekæmpelse af svampesygdomme i hestebønner.

Skadegører	Vækststadi	Løsning	Dosis pr ha	Pris	Bemærkninger
Chokoladeplet, hestebønnebladplet, hestebønnerust	61-69	Amistar	0,5	125	Godkendt til "mindre anvendelse". Må maks. anvendes 1 gang pr. vækstsæson og med maks. 0,6 l/ha. Sprøjtefrist 35 dage.
Chokoladeplet, hestebønnebladplet, hestebønnerust	61-69	Signum WG	0,5	295	Godkendt til "mindre anvendelse". Må maks. anvendes 2 gange pr. sæson. Sprøjtefrist: 14 dage.
Chokoladeplet, hestebønnebladplet, hestebønnerust	65 69	Signum WG Signum WG	0,3-0,4 0,3-0,4	354-472	Godkendt til "mindre anvendelse". Må maks. anvendes 2 gange pr. sæson. Sprøjtefrist: 14 dage. Ca. 14 dage mellem behandlingerne
Hestebønnerust	61-69	Orius Max 200 EW	0,6	103	Godkendt til "mindre anvendelse". Sprøjtefrist: 28 dage før høst. Maksimalt 2 behandlinger pr. vækstsæson. Der må maksimalt anvendes 1,25 l/ha pr. vækstsæson. Orius 200 EW er blevet erstattet af det identiske middel Orius Max 200 EW. Begge midler har en mindre anvendelse i hestebønner. Orius 200 EW er afmeldt og må anvendes og opbevares til 11. august 2020.
Hestebønnerust	65 69	Orius Max 200 EW Orius Max 200 EW	0,4-0,5 0,4-0,5	137-171	Godkendt til "mindre anvendelse". Sprøjtefrist: 28 dage før høst. Maksimalt 2 behandlinger pr. vækstsæson. Der må maksimalt anvendes 1,25 l/ha pr. vækstsæson. Orius 200 EW er blevet erstattet af det identiske middel Orius Max 200 EW. Begge midler har en mindre anvendelse i hestebønner. Orius 200 EW er afmeldt og må anvendes og opbevares til 11. august 2020.
Hestebønnerust	65 69	Folicur Xpert Folicur Xpert	0,3-0,4 0,3-0,4	169-225	Godkendt til "mindre anvendelse". Sprøjtefrist: vækststadi 71. Maksimalt 2 behandlinger pr. vækstsæson. Der må maksimalt anvendes 1,56 l/ha pr. vækstsæson.
Hestebønnerust	61-69	Folicur Xpert	0,5	141	Godkendt til "mindre anvendelse". Sprøjtefrist: vækststadium 71. Maksimalt 2 behandlinger pr. vækstsæson. Der må maksimalt anvendes 1,56 l/ha pr. vækstsæson.

Orius Max 200 EW, Folicur Xpert, Amistar, Signum WG og Pictor Active kan anvendes, og alle har en såkaldt "mindre anvendelse" til svampebekæmpelse i hestebønner. Amistar må anvendes 1 gang pr. vækstsæson, og de øvrige midler må anvendes 2 gange pr. vækstsæson.

Orius 200 EW er blevet erstattet af det identiske middel Orius Max 200 EW. Begge midler har en mindre anvendelse i hestebønner. Orius 200 EW er afmeldt og må anvendes og opbevares til 11. august 2020.

Det er ved "mindre anvendelse" en betingelse for anvendelsen, at man har læst vejledningen og lagt den ved sin sprøjtejournal. Denne kan f.eks. findes i middeldatabasen.dk.

Skadedyr

Vi har endnu kun set enkelte bladlus, men forekommer der mere end 10 % planter med bladlus, bør der sprøjtes et insektmiddel, se tabel 2. Bladlusene giver ikke kun skade på planter, men de kan også smitte med en nanovirus, som kan være tabsgivende.

Husk kun at bekæmpe bladlus, hvis de er til stede i et antal, der overskrider skadetærsklen, ellers medvirker du til

unødig resistensudvikling mod pyrethroiderne blandt skadedyrene, som er et stigende problem.

Tabel 2 Midler til bekæmpelse af bladlus

Skadegører	Vækststadie	Løsning	Dosis pr ha	Pris	Bemærkninger
Bladlus	61-71	Pirimor 500WG	0,15-0,2	125-166	Maks. 1 behandling pr. sæson. Sprøjtefrist: 3 dage.
Bladlus	61-71	Mavrik Vita	0,15-0,2	90-120	Maks. 2 behandlinger pr sæson. Mindst 14 dage imellem behandlinger. Må senest anvendes i vækststadium 79.
Bladlus	61-71	Lamdex	0,2-0,25	92-115	Maks. 3 behandlinger pr. vækstsæson. Pirimor foretrækkes til bladlusebekæmpelse. Må senest anvendes i vækststadium 71. Husk bilmærke Lamdex er identisk med Karate 2,5 WG, som er afmeldt og er forbudt at anvende og opbevare pr. 1/7 2021.

Væselhale – en trussel i vækst

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Væselhale er et græsukrudt i voldsom fremgang. Har væselhale først etableret sig i marken, kræver det en målrettet indsats at få problemet under kontrol. Læs mere om hvordan du undgår væselhale bliver et problem i marken, og også om hvordan du genkender væselhale, hvis du endnu ikke har stiftet bekendtskab med den.

På næsten alle bedrifter har vi set væselhale i år, særligt på ejendomme med meget vintersæd, frøgræs og pløjefri dyrkning. Oftest starter det et sted, hvor det kan blive introduceret ude fra. Start med at kigge der, hvor det er mest "logisk" at væselhale vil dukke op. Det kan fx være langs en (grus)vej hvor andre kører med landbrugsmaskiner, eller der i marken, hvor halmpresseren eller mejetærskeren kører ind. De små frø kan nemt sidde i maskinerne fra forrige mark. Når maskinerne så kommer i gang på din mark, drysser de af eller kommer ud med en rest halm. I første omgang kommer der så blot nogle få planter, men da de sætter rigtig mange frø, vil det lynhurtigt udvikle sig til et tæppe, hvor bekæmpelse kan være besværlig og afgrøden let bliver udkonkurreret. Se eksempelvis billede 1.

Væselhale er på nogle ejendomme blevet opformeret uhyggelig hurtigt i løbet af få år. Væselhale er her og nu et meget dyrt bekendtskab, både når det gælder omkostningerne til bekæmpelse og udbyttetab som følge af mangelfuld bekæmpelse af væselhale.

En kemisk indsats mod væselhale i vinterhvede koster ifølge SEGES omkring 1.400 kr. pr. ha, og så er der alligevel ingen garanti for, at bekæmpelsen bliver tilstrækkelig til at undgå udbyttetab. Incitamentet til at forebygge problemer med væselhale gennem sædskifte bør være enormt stort, allerede når man observerer den første væselhale på sin ejendom.

Billede 1 Væselhale i vinterraps. Billedet er taget i oktober 2019 (Foto Jens Peder Pedersen, SAGRO).

Sådan undgår du at væselhale bliver et problem i dine marker

Hvis du ikke har væselhale, så skal du undgå den bliver introduceret, og hvis den er etableret et sted på ejendommen, så kan du læse om, hvordan du undgår den spreder sig og hvordan du får den væk.

Få styr på hvor der er væselhale, inden høst

Væselhale skjuler sig oftest nede i afgrøden, medmindre den har fundet en åben plet. Det er derfor vigtigt at kigge nede i kornafgrøden eller under vinterrapsen for at opdage den på nuværende tidspunkt. Noter gerne på et kort hvor du finder den, så du ikke glemmer en plet.

Endnu vigtigere er det at vide hvilke marker der er for væselhale, det vil sige, at hvis væselhale optræder flere steder på ejendommen, men endnu ikke over alt, så skal der sættes ind på at undgå at den introduceres til de frie marker.

Undgå at sprede væselhale med høstmaskinerne

Har du maskinstation til høstarbejdet, så insister på at de blæser deres maskiner rene inden de kommer hos dig. Høster du selv, og ved du at du har en plet med væselhale, så undgå at få den spredt til øvrige marker. Høst eventuelle pletter med væselhale for sig selv, og rengør efterfølgende maskinerne. Snit eventuelt halmen, så du undgår at få den spredt med halmpresseren.

Få flest mulige frø elimineret efter høst

Lad frøene ligge urørt i stubben efter høst, så de kan spire. Mange frø vil også blive spist af fugle, insekter, mus eller ødelagt af svampe. Harves de ned vil de gå i spirehvile, og man risikerer de spirer frem efter såning af afgrøden.

70 % af nedpløjede frø vil miste spireevnen efter et år, og de fleste frø går til efter 2-3 år i jorden. I et pløjefrit system med væselhale problemer vil et års pløjning være effektiv, såfremt ploven er indstillet korrekt og alt over jorden ryger nederst i plovfuren.

Pløjefri giver gode vilkår for væselhale

Væselhale har det lettere i pløjefri systemer end i pløjede. Har væselhale etableret sig i dine pløjefrie marker, så vil en pløjning mindske problemet, så det vil være lettere at få problemet under kontrol.

Fokus på etablering

Vårsæd mindsker udviklingen af væselhale, såfremt væselhaleplanter der er spiret frem i løbet af efteråret og

vinteren, bliver nedpløjet eller nedvisnet med min. 1080 g glyphosat pr. ha forud for såningen.

Er væselhale et problem i dine marker, så prioriter vårsæd fremfor vintersæd. Skal der sås vintersæd, skal det sås sent. Tommelfingerreglen om at 2 ugers udsættelse på såningen halverer ukrudtsfremspiringen gælder også for væselhale.

Generelt vil en godt etableret afgrøde, med god vækst, yde en god konkurrence mod væselhale. Undgå at der opstår huller, hvor væselhale vil have konkurrencefordel.

Kemisk bekæmpelse

I efteråret kan væselhale bekæmpes med Kerb i vinterraps. Boxer, Stomp, Atlantis har effekt i korn om efteråret. Om foråret har Atlantis, Cossack og Broadway utilstrækkelig effekt. Om foråret kan væselhale nedvisnes med 1080g glyphosat pr. ha og det kan være nødvendigt i områder, hvor væselhale ikke er bekæmpet tilstrækkeligt i efteråret.

Når du nedvisner, så vær omhyggelig, så du sørger for gode overlap og få hjørnerne med, vær opmærksom på også at få midlet ud i sprøjtebommene før du starter op. Der er sandsynlighed for at der hvor sprøjtningen startes i marken, også er der hvor væselhalen er mest til stede, så det skal ikke også være der hvor sprøjtningen startes og glyphosaten endnu ikke er nået helt ud i bommene.

Vær opmærksom på ikke at få sprøjtet læhegn og rabatter hvor der er etableret en fast flora der konkurrerer mod problemukrudt som væselhale.

Væselhales kendetegn

Væselhale spirer primært frem om efteråret og skal have kuldepåvirkning for at kunne sætte frø. Væksten i efteråret er svag, men i maj og juni er væksten voldsom. De fleste frø overlever kun 2-3 år i jorden.

Billede 2 Væselhales aks er nemme at kende, fordi alle sidegrene sidder til den ene side. Frøene har 8-10 mm lange stak (Foto: SEGES).

Billede 3 De små planter vokser i tuer med smalle blade (Foto: Niels Holmgaard, SAGRO).

Billede 4 De små planter vokser i tuer med smalle blade (Foto: Niels Holmgaard, SAGRO).

VANDING

Vandbalancen uge 24

Sidste uges nedbør faldt på et tørt sted. Nedbørsmængden har været meget varierende – også lokalt. Den kommende uge stiger temperaturen igen og dermed også fordampningen. I slutningen af denne uge vil vandunderskuddet i flere afgrøder igen nå -30 mm og derovre. Inden du vælger at slukke vandingsmaskinen, bør du grave i jorden og se hvor dybt et lag, som er fugtigt – er jorden begyndende tør, så er der ingen pause til vandingsmaskinen.

Se mere om status i dit lokalområde i [SAGROs vandbalance](#).

ARRANGEMENTER OG KURSER

Planteaften Ytteborg

På Ytteborg er der gang i en masse spændende forsøg, men i år er planteaftenen ændret lidt pga. Corona. Rundt på arealerne vil du kunne se forsøgene og se små videoer, hvor planterådgivere fortæller om forsøgene, og hvad resultaterne har vist. Du vil kunne se:

- Sådemo med forskellige maskiner til No Till, vinterhvede
- Vintersæds og vårsædssorter
- Ukrudt i vintersæd
- Alternative startgødninger til majs
- Ukrudt i vintersæd
- Brak og faunastriber

Fra 17. juni står der QR-koder (se eksempel nedenfor) ved forsøgene, som scannes med mobilen og dermed ses videoerne. Det betyder, at du kan komme forbi, når du har tid og lyst og gå en runde i forsøgene.

Adressen er:

Hjermvej 94,
7560 Hjerm

Har du lyst til at se om din mobil er klar til at scanne QR-koderne, så kan prøve med denne.

Har du en Iphone åbner du blot kameraet og peger på koden.

Har du en android telefon, skal du i playbutikken søge efter en QR scanner. Der findes mange forskellige, men alle kan scanne koderne.

Figur 1 QR-kode til Planteaften 2020 hver for sig